

Požrešna pošast pod prašno odejo

Skoraj vsaka galaksija ima v središču velikansko pošast. Nekatere tiho prežijo v temi in čakajo na naslednjo žrtev, ki bo zašla preblizu. Druge se mlaskajoče hranijo in postajajo bolj in bolj ogromne, ko požirajo snov, ki jo trgajo iz svoje okolice. Te divje pošasti so črne luknje in ko se katera izmed njih hrani, ustvari najsvetlejšo in najbolj energetske objekte v vesolju: aktivna galaktična jedra!

Ko črna luknja srka k sebi plin in kozmični prah, nastane okoli nje krofast obroč, podobno kot ko voda odteka v odtok. Obroč ali disk se bližje črni luknji vrti vedno hitreje, kar povzroči, da se segreje do neverjetnih temperatur. Ko se to zgodi, obroč sprosti dva velikanska, močna curka svetlobe, ki ju zaznajo naši teleskopi.

Tako ko gledamo katerega od teh bleščečih generatorjev svetlobe, pričakujemo, da bomo orjaško črno luknjo, ki hrusta svojo večerjo, našli v središču vročega prašnega obroča. Ne pričakujemo, da se skriva pod odejo hladnega prahu. Toda ravno to so opazili pri neki aktivni črni luknji! Hladen prah ima približno sobno temperaturo, kar je veliko, veliko hladneje kot preostali prah, ki ima okoli 700 stopinj Celzija! Iz prahu nastaja hladen, sajast veter, ki piha proč od črne luknje.

Ta nova odkritja so zelo čudna—črne luknje morajo vleči snov k sebi, da jih le-ta napaja, toda videti je, da velika energija, ki pri tem nastaja, odpihuje snov proč! Zaenkrat ostaja to še ena od skrivnosti teh izjemnih teles, ki čakajo, da jih razrešimo.

COOL FACT

Kot pri večini stvari v vesolju—vključno s planeti, galaksijami in zvezdami—obstaja več različnih vrst aktivnih galaktičnih jeter. Toda mnoge od 'razlik' med različnimi vrstami aktivnih galaktičnih jeter so samo posledica tega, kako so obrnjena glede na nas. Na primer, poznamo 'blazarje' in 'kvazarje', ki jih gledamo točno vzdolž curka. V 'Seyfertovih' aktivnih jedrih pa vidimo curek od strani.

